

Հավելված N1
Հայաստանի Հանրապետության
պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի
2020 թվականի ապրիլի 17-ի
N 337-Ն հրամանի

Օրինակելի ձև

**ՀԻՄՆԱԴՐԱՄՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎՈՂ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է
Հիմնադրամի հոգաբարձուների
խորհրդի 05-06-2020 թ. որոշմամբ
«ՄԻԿՐՈ ՁԵՌՆԵՐԵՑՈՒԹՅԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»
Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն
հիմնադրամի 2019 թ. գործունեության մասին**

1. Հիմնադրամի՝		
1.1 Լրիվ անվանումը	«ՄԻԿՐՈ ՁԵՌՆԵՐԵՑՈՒԹՅԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»	
1.2 Գտնվելու վայրը	ԵՐԵՎԱՆ ԱՐԱԲԿԻՐ ԱՐԱԲԿԻՐ ԹԱՂԱՄԱՍ Հ.ԿԱԼԵՆՑԻ 11	
1.3 Պետական գրանցման համարը	222.160.00352	
1.4 Պետական գրանցման տարին, ամիսը, ամսաթիվը	2000-04-18	
1.5 ՀՎՀՀ-ն	02552379	
1.6 Հեռախոսը (այդ թվում՝ բջջային)	+(374)11270000	
	+(374)98791616	
1.7 Պաշտոնական ինտերնետային կայքը	www.mdf.am	
1.8 Էլեկտրոնային փոստը	info@mdf.am	
2. Հիմնադրի անուն, ազգանուն կամ անվանում՝		
3. Հոգաբարձուների խորհրդի անդամների անուն, ազգանուն՝		
4. Կառավարչի անուն, ազգանուն՝		
Արամ Չաղրյան		
5. Աշխատակազմում ընդգրկված անձանց քանակը	2	
6. Անձեռնմխելի կապիտալի չափը	0	
7. Անձեռնմխելի կապիտալի կառավարումից ստացված եկամուտ	0	
8. Ֆինանսավորման աղբյուրները՝		
8.1 Ֆինանսավորումն ըստ խմբերի	8.2 Ծրագրի անվանումը	8.3 Չափը
8.1.1 Պետական և համայնքային բյուջեներից դրամական մուտքեր		
8.1.2 Իրավաբանական անձանցից դրամական մուտքեր		
8.1.3 Ֆիզիկական անձանցից դրամական մուտքեր		
9. Հիմնադրի ներդրումը՝		
9.1 Դրամական միջոցներ	0	
9.2 Գույք	9.2.1 Տեսակը	9.2.2 Արժեքը

10. Նվիրատվություններ/ նվիրաբերություններ		
10.1 Նվիրատուները/նվիրաբերողներն ըստ խմբերի՝	10.2 Նվիրված/նվիրաբերված գույք	
	10.2.1 Տեսակը	10.2.2 Արժեքը
10.1.1 Հայաստանի Հանրապետություն/համայնքներ		
10.1.2 Իրավաբանական անձինք		
10.1.3 Ֆիզիկական անձինք		
11. Իրականացված ծրագրերը՝		
11.1 Ծրագրի անվանումը	11.2 Ծախսված գումարը	
12. Ֆինանսական տարում օգտագործված միջոցների ընդհանուր չափը	14021323	
13. Կանոնադրական նպատակների իրականացմանն ուղղված ծախսերի չափը	0	

Նշումներ՝

Կից ներկայացվում է աուդիտորական եզրակացությունը՝ 3 թերթից:
թերթերի քանակը

Հիմնադրամի տնօրեն _____
ստորագրությունը, անունը, ազգանունը

Գլխավոր հաշվապահ _____
ստորագրությունը, անունը, ազգանունը

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք.Երևան 0012
Վաղարշյան 8/1
Հ. + 374 10 260 964
Ֆ. + 374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia
T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամի Հոգաբարձուների
խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամի (Հիմնադրամ) և նրա դուստր ընկերության (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը, Հիմնադրամի միջոցների մնացորդում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խմբի՝ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու համախմբված դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի» (ՀԷՄՍԽ կանոնագրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանքներ

Իսմբի 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այս ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որի 2019թ. օգոստոսի 20-ի եզրակացությունում արտահայտվել է չձևափոխված կարծիք նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Իսմբի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Իսմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Իսմբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Իսմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ

խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:

- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Խմբին դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- Ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ Խմբի ներսում գործող ընկերությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք Խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
Տնօրեն

Լիդա Թադետոյան
Աուդիտի ղեկավար

27 ապրիլի, 2020թ.

**Համախմբված ֆինանսական
հաշվետվություններ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն**

**Միկրո ձեռներեցության զարգացման
բարեգործական հիմնադրամ**

31 դեկտեմբերի 2019թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Հիմնադրամի միջոցների մնացորդում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	11

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք.Երևան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. + 374 10 260 964
Ֆ.+ 374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia

T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամի Հոգաբարձուների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամի (Հիմնադրամ) և նրա դուստր ընկերության (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը, Հիմնադրամի միջոցների մնացորդում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խմբի՝ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու համախմբված դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի» (ՀԷՄՍ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանքներ

Խմբի 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այս ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որի 2019թ. օգոստոսի 20-ի եզրակացությունում արտահայտվել է չձևափոխված կարծիք նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ

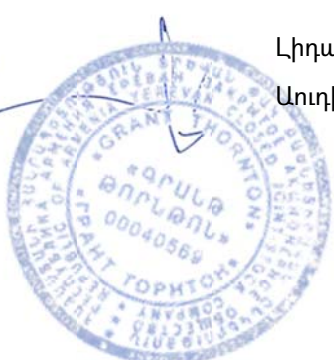
խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:

- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե հսմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել հսմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել հսմբին դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- Ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ հսմբի ներսում գործող ընկերությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք հսմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
Տնօրեն

Լիդա Թադեոսյան
Աուդիտի ղեկավար

27 ապրիլի, 2020թ.

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2019	2018
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	7	2,450,035	2,779,826
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	7	(538,280)	(569,292)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		1,911,755	2,210,534
Արտարժույթային գործառնություններից զուտ օգուտ	8	2,234	18,736
Այլ գործառնական եկամուտներ	9	96,950	130,217
Այլ գործառնական ծախսեր	10	(33,345)	(32,163)
Գործառնական եկամուտ		1,977,594	2,327,324
Արժեզրկման ծախս	11	(272,355)	(406,320)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	12	(1,016,261)	(1,020,476)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	13	(409,338)	(526,707)
Շահույթ մինչև հարկումը		279,640	373,821
Շահութահարկի գծով ծախս	14	(95,030)	(93,519)
Տարվա շահույթ		184,610	280,302
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		184,610	280,302

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 78 էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Շանթա.	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	89,572	763,414
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16	50,293	724,001
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17	14,518,913	12,193,758
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		40,778	35,959
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	18	265,976	222,047
Ներդրումային գույք	19	115,474	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ	14	44,751	51,135
Այլ ակտիվներ	20	81,104	88,069
Ընդամենը՝ ակտիվներ		<u>15,206,861</u>	<u>14,078,383</u>
<i>Պարտավորություններ և հիմնադրամի միջոցների մնացորդ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	21	7,971,143	7,199,249
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		-	41,406
Այլ պարտավորություններ	22	415,373	149,279
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		<u>8,386,516</u>	<u>7,389,934</u>
Հիմնադրամի միջոցների մնացորդ		6,820,345	6,688,449
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և հիմնադրամի միջոցների մնացորդ		<u>15,206,861</u>	<u>14,078,383</u>

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2020թ ապրիլի 27-ին:

Արամ Չաղրյան

Գործադիր տնօրենի ժամանակավոր
պաշտոնակատար

Բագրատ Հարությունյան

Հաշվապահական հաշվառման
ծառայություններ մատուցող ընկերության
տնօրեն

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթացիկ պայմանագրված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 28 էջերով կերպագրված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Միկրո ձեռներեցության զարգացման և բարեփոխման հիմնադրամ
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
31 դեկտեմբերի 2019թ. 7

Հիմնադրամի միջոցների մնացորդում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,688,449
ՖՀՄՍ 16-ի ներդրման ազդեցությունը (ծանոթ. 6.1)	(52,714)
Վերահաշվարկված մնացորդը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,635,735
Շահույթ և տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	184,610
Մնացորդը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>6,820,345</u>
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,520,765
ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման ազդեցությունը (ծանոթ. 6.2)	(112,618)
Վերահաշվարկված մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,408,147
Շահույթ և տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	280,302
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>6,688,449</u>

Հիմնադրամի միջոցների մնացորդում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 78-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2019	2018
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված տոկոսներ	2,251,035	2,750,989
Վճարված տոկոսներ	(545,198)	(562,550)
Զուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնությունների գծով	11,248	380
Զուտ այլ ստացված եկամուտ	62,646	96,369
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի գծով վճարումներ	(1,313,168)	(1,455,973)
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	670,675	(16,811)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(2,434,008)	(150,431)
Այլ ակտիվներ	3,393	(53,847)
<i>Ավելացում գործառնական պարտավորություններում</i>		
Այլ պարտավորություններ	6,146	5,241
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) մինչև շահութահարկը	(1,287,231)	613,367
Վճարված շահութահարկ	(123,892)	(87,481)
Գործառնական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	(1,411,123)	525,886
<i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Հիմնական միջոցների առք	(3,460)	(7,136)
Հիմնական միջոցների վաճառք	-	70
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(3,460)	(7,066)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	2019	2018
<i>Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	3,682,763	2,069,700
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(2,877,303)	(2,772,953)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(63,563)	-
Ֆինանսական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	741,897	(703,253)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ նվազում	(672,686)	(184,433)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբի դրությամբ	763,414	939,680
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(1,156)	8,167
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա վերջի դրությամբ (ծանոթ. 15)	89,572	763,414

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 78-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամի (այսուհետ՝ Հիմնադրամ) և վերջինիս դուստր ընկերության (միասին՝ Խումբ) ֆինանսական հաշվետվությունները: Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամը ոչ պետական կազմակերպություն է, որը հիմնադրվել է «Փրկեք երեխաներին» կազմակերպության կողմից և գրանցվել է որպես շահույթ չհետապնդող բարեգործական կազմակերպություն ՀՀ արդարադատության նախարարությունում 2000թ. ապրիլին:

Խումբն ունի մեկ դուստր ընկերություն՝ «ԿԱՄՈՒՐՋ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ-ն, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն 2010թ. մարտի 22-ին: Դուստր ընկերությունը վարկային կազմակերպության լիցենզիա է ստացել ՀՀ կենտրոնական բանկից 2010թ. ապրիլի 27-ին: 2012թ. հունվարի 30-ին «ԿԱՄՈՒՐՋ» ՈւՎԿ ՍՊԸ-ի վերակազմավորման արդյունքում ստեղծվել է «ԿԱՄՈՒՐՋ» ՈւՎԿ ՓԲԸ-ն: Դուստր ընկերությունն ունի 15 մասնաճյուղ, որոնց միջոցով այն իրականացնում է իր գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում:

Հիմնադրամի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, Կալենցի փ. 11: Խմբի ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Հիմնադրամի գործունեությունը վերահսկվում է Հոգաբարձուների խորհրդի կողմից, որը բաղկացած է հինգ անդամից, որոնք, Հիմնադրամի կանոնադրության համաձայն, ընտրվում են նախապես սահմանված տարբեր ժամանակահատվածներով՝ Հոգաբարձուների խորհրդի այլ անդամների կողմից: 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հոգաբարձուների խորհրդի անդամներն էին՝ Դավիթ Նահապետյանը (Նախագահ), Արթուր Բաղայանը, Հրաչ Դարբինյանը, Անդրանիկ Գրիգորյանը և Ազատ Գաբրիելյանը: Հիմնադրամը չունի վերջնական վերահսկող կողմ:

Հիմնադրամի գործունեության նպատակն է խթանել ինքնօգնությունը, աջակցել միկրո և փոքր ձեռներեցությամբ զբաղվող անձանց, գյուղատնտեսական և սոցիալական ոլորտներին, մշակել փոխօգնության և սոցիալական փոխհարաբերությունների հնարավորություններ, իրականացնել բարեգործական, աջակցման, նպատակային վարկավորման և զարգացման ծրագրեր:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը հաստատել է արդյունավետ կառավարման իր հանձնառությունը, որը ենթադրում է հակակոռուպցիոն ջանքեր, թափանցիկություն և հաշվետվողականություն: Շարունակելով 2018 թ. գրանցված աճի համոզիչ տեմպը՝ 2019թ. տարեկան տնտեսական աճը մնացել է կայուն: Տնտեսության մեջ առանցքային դեր են ունեցել առևտրի, ծառայությունների և արդյունաբերության ոլորտները:

Խմբի ղեկավարությունը գտնում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացվում են համապատասխան միջոցառումներ Խմբի տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

Խումբը պատրաստում է իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Խմբի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Չափման հիմունքները

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները՝ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Խմբի գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Խումբը: Խմբի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Խումբը առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք կիրառելի են 2019թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Խումբը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որոնք ուժի մեջ են մտել, բայց դեռ կիրառելի չեն:

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ»

ՖՀՄՍ 16-ը «Վարձակալություններ» փոխարինում է ՀՀՄՍ 17-ը «Վարձակալություն», առկա երեք մեկնաբանությունների հետ մեկտեղ (ՖՀՄՍԿ Մեկնաբանություն 4 «Համաձայնություններում վարձակալության առկայության որոշում», ՄՄԿ 15 «Գործառնական վարձակալություն. խրախուսող պայմաններ» և ՄՄԿ 27 «Վարձակալության իրավական ձև ներառող գործարքների բովանդակության գնահատումը»):

Այս նոր ստանդարտի կիրառումը հանգեցրել է նրան, որ Խումբը իր բոլոր նախկին գործառնական վարձակալությունների համար ճանաչել է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն, բացառությամբ այն

վարձակալությունների, որոնք որոշակիացված են որպես փոքրարժեք ակտիվի վարձակալություն:

Նոր ստանդարտը կիրառվել է՝ օգտագործելով ձևափոխված հետընթաց մոտեցումը՝ ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման միասնական ազդեցությունը ճանաչելով հիմնադրամի միջոցների մնացորդում որպես կուտակված արդյունքի սկզբնական մնացորդի ճշգրտում ընթացիկ ժամանակաշրջանում: Նախորդ ժամանակաշրջանները չեն վերաներկայացվել: Բացի այդ, ՖՀՄՍ 16-ում բացահայտման պահանջները հիմնականում չեն կիրառվել համադրելի տեղեկատվության համար:

Ստանդարտի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ առկա պայմանագրերի համար Խումբն ընտրել է ՀՀՄՍ 17-ի և ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 4-ի համաձայն վարձակալության սահմանման օգտագործումը և չի կիրառել ՖՀՄՍ 16-ը նախկինում ՀՀՄՍ 17-ի և ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 4-ի համաձայն վարձակալություն չճանաչված համաձայնությունների նկատմամբ:

ՖՀՄՍ 16-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի՝ այն է 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ առկա գործառնական վարձակալությունների համար Խումբն ընտրել է սկզբնավորման ուղղակի ծախսումները չներառել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի չափման մեջ: Այդ ամսաթվին Խումբը նաև ընտրել է չափել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները նույն ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին հավասար գումարի չափով, այնպես, եթե Ստանդարտը կկիրառվեր վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից: Չնայած հաշվեկշռային արժեքը որոշվում է վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից սկսած, այն գեղջվում է՝ օգտագործելով վարձակալի լրացուցիչ փոխառության դրույքը սկզբնական կիրառման ամսաթվին:

Սկզբնական կիրառման ամսաթվին օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների արժեքը կամ ստուգում կատարելու փոխարեն, Խումբը հիմնվել է պատմական գնահատման վրա՝ արդյոք վարձակալություններն անբարենպաստ են, թե ոչ, անմիջապես նախքան ՖՀՄՍ 16-ի սկզբնական կիրառման ամսաթիվը:

Այն վարձակալությունների համար, որոնք նախկինում հաշվառվել են որպես գործառնական վարձակալություններ և որոնք հանդիսանում են փոքրարժեք վարձակալություններ անցման ժամանակ Խումբը կիրառել է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ չճանաչելու, այլ վարձակալական ծախսը վարձակալության մնացորդային ժամկետի ընթացքում գծային հիմունքով հաշվառելու այլընտրանքը:

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս վարձակալության գծով պարտավորության նկատմամբ կիրառված լրացուցիչ փոխառության միջին կշռված դրույքը կազմում է 11.2%:

Վարձակալությունը երկարաձգելու կամ դադարեցնելու այլընտրանքները դիտարկելիս Խումբն օգտվել է հետադարձ ամսաթվով դատողություններ կիրառելու հնարավորությունից՝ վարձակալության ժամկետը որոշելու համար:

ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման քանակական ազդեցությունը 2019 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ ներկայացված է ծանոթագրություն 6-ում:

Ներքոհիշյալ այլ ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2019թ-ին, որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- ՖՀՄՍ 9 (Փոփոխություններ) «Ֆինանսական գործիքներն կանխավճարների առանձնահատկությունները՝ բացասական փոխհատուցմամբ»,
- ՀՀՄՍ 28 (Փոփոխություններ) «Երկարաժամկետ ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համապետ ձեռնարկումներում»,
- ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 23 «Շահութահարկով հարկման մոտեցումների վերաբերյալ անորոշություն»,
- ՀՀՄՍ 19 (Փոփոխություններ) «Պլանի փոփոխություն, դադարեցում կամ ներդրում»,

- 2015-2017թթ. ՖՀՄՍ-ների տարեկան բարեփոխումներ-(ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից):

3.5 Խմբի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Խումբը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Խմբի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքները,
- «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ» (ՖՀՄՍ 3 փոփոխություններ),
- «Էականության սահմանումը» (ՀՀՄՍ 1 և ՀՀՄՍ 8 փոփոխություններ)
- «Ուղենշային տոկոսադրույքի բարեփոխում» (ՖՀՄՍ 9 և ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ)

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Ֆինանսական հաշվետվությունների համախմբում

Դուստր կազմակերպությունները, որոնց նկատմամբ Խումբը կարող է տնօրինել ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի կեսից ավելին կամ այլ կերպ վերահսկում է այդ ընկերության գործունեությունը, համախմբվում են: Դուստր կազմակերպությունների հաշվետվությունները համախմբվում են, երբ վերահսկումը փոխանցվում է Խմբին և բացառվում են համախմբումից, երբ դադարում է վերահսկելու հնարավորությունը:

Բոլոր ներխմբային գործառնությունները, հաշվարկների մնացորդները կամ չիրացված հասույթը բացառվում են: Բացառվում է նաև չիրացված վնասը, մինչև ձեռք չի բերվում համոզվածություն փոխանցված ակտիվի արժեգրկման վերաբերյալ: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր կազմակերպությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը փոփոխվել է Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականությանը համապատասխանեցնելու նպատակով: Բոլոր դուստր կազմակերպությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

4.2 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Խմբից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամտի ճանաչումը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները գեղջում է ճշգրիտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքը:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Խումբը գնահատում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու ակնկալվող պարտքային կորուստը: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ ներառյալ ակնկալվող պարտքային կորուստը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի հետ կապված ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր այն գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մասը: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած կամ հանած սկզբնական գումարի և մարման գումարի տարբերության գծով կուտակված ամորտիզացիան՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, և ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված ակնկալվող պարտքային կորուստի գծով պահուստի մասով: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքն իրենից ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքը՝ նախքան ակնկալվող պարտքային կորուստի գծով պահուստի մասով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի հաշվարկ

Տոկոսային եկամտի և ծախսերի հաշվարկում արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույք ֆինանսական ակտիվի զուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը այլևս արժեզրկված չէ, ապա տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է համախառն հիմունքով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառելով ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամուտը չի հաշվարկվում համախառն հիմունքով, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը բարելավվում է:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տես 4.5.6 ծանոթագրությունում:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հինականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

4.3 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը և ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության «արտարժույթային գործառնություններից զուտ օգուտ» հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության «արտարժույթային գործառնություններից զուտ օգուտ» հոդվածի «արտարժույթի փոխարկումից զուտ օգուտ» տողում:

Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	479.70	483.75
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	537.26	553.65

4.4 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են հիմնադրամի միջոցների մնացորդում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են հիմնադրամի միջոցների մնացորդում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ

նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գուղվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում ընկերություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության «Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր» հոդվածում:

4.5 Ֆինանսական գործիքներ

4.5.1 Ճանաչում և սկզբնական չափում

Խումբը սկզբնապես ճանաչում է վարկերը և ավանդները դրանց ստեղծման օրվա դրությամբ: Բոլոր այլ ֆինանսական գործիքները (ներառյալ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր գնումները և վաճառքները) ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ, որը Խմբի՝ գործիքի պայմանագրային կողմ դառնալու ամսաթիվն է:

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են դրանց ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

4.5.2 Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման դեպքում ֆինանսական ակտիվը ունի երեք հիմնական դասակարգում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող (FVOCI) և իրական արժեքով՝ շահույթի և վնասի միջոցով չափվող (FVTPL):

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե միաժամանակ բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝

- ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումն է, և

- Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրույթները որոշակի ժամկետներում հանգեցնում են դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսագումարների վճարումներն են:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- այն պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը և թե՛ ֆինանսական ակտիվի վաճառքը և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրույթները որոշակի ժամկետներում հանգեցնում են դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսագումարների վճարումներն են:

Առևտրային նպատակներով չափվող բաժնային գործիքներում կատարվող ներդրումների սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը կարող է անշրջելիորեն որոշել ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է ամորտիզացված արժեքով կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջներին, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը կառաջանար այլ պարագայում:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պորտֆելի մակարդակում գնահատում է բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանզի այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է բիզնեսի կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Դիտարկվող տեղեկատվությունը ներառում է.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը ու նպատակները և այդ քաղաքականության գործնական կիրառությունը: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունը ուղղված է պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտ ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով,
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը ներկայացվում Խմբի ղեկավարությանը.
- բիզնես մոդելի և դրա շրջանակում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը,
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ պայմանագրային հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերից,
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և հետագա վաճառքների վերաբերյալ ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների գծով գործունեության մասին

տեղեկատվությունը դիտարկվում է ոչ թե առանձին հիմունքով, այլ որպես ընդհանուր գնահատման մաս, թե ինչպես է Խումբը հասնում ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար սահմանված նպատակին և ինչպես են դրամական հոսքերը ձևավորվում:

Պայմանագրային դրամական հոսքերի բնութագրի գնահատում – միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ (SPPI test)

Այս գնահատման նպատակով «մայր գումար» է սահմանվում ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» կազմված է փողի ժամանակային արժեքի և պարտքային ռիսկի փոխհատուցումից, այլ ռիսկերի և ֆինանսական ակտիվի պահպանման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցումից (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկ և վարչական ծախսեր), ինչպես նաև շահույթի մարժայից: Գնահատելու համար՝ արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, Խումբը հաշվի է առնում գործիքի պայմանագրային պայմանները: Սա ներառում է նաև այն գնահատումը՝ արդյոք ֆինանսական ակտիվը ներառում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետն այնպես, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը:

Գնահատման ժամանակ Խումբը դիտարկում է.

- պայմանական դեպքեր, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետը,
- լծակավորման առանձնահատկությունները,
- վաղաժամկետ մարման և երկարաձգման հնարավորությունը,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են որոշակի ակտիվների նկատմամբ Խմբի պահանջը (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի պահանջի իրավունքի ակտիվների պայմանավորվածություններ) և
- առանձնահատկությունները, որոնք փոխում են դրամի ժամանակային արժեքը, օրինակ, տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Խումբն ունի երկարաժամկետ ֆիքսված տոկոսադրույքով վարկերի պորտֆել, որի համար Խումբը հնարավորություն ունի վերանայել տոկոսադրույքը պարբերական թարմացման ժամկետներում: Այս թարմացումների իրավունքը սահմանափակվում է վերանայման պահին շուկայական դրույքով: Փոխառուները հնարավորություն ունեն կամ ընդունելու վերանայված դրույքը կամ մարել վարկը առանց տույժի: Խումբը որոշել է, որ այդ վարկերի պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, քանի որ վերը նշված հնարավորությունը փոփոխում է տոկոսադրույքը այնպես, որ այդ փոփոխությունը իրենից ներկայացնում է փողի ժամանակային արժեքի, պարտքային ռիսկի, այլ հիմնական պարտքային ռիսկերի և չմարված մայր գումարի հետ կապված ծախսերի փոխհատուցում:

Վերադասակարգումներ

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն ժամանակաշրջանի, երբ Խումբը փոխում է իր բիզնես մոդելը ֆինանսական ակտիվների կառավարման նպատակով: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբը դասակարգում է իր ֆինանսական պարտավորությունները որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող:

4.5.3 Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այդ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը (տես նաև ծանոթագրություն 4.5.4) կամ երբ փոխանցում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքը այնպիսի գործարքով, որով ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցվում են կամ երբ չեն փոխանցվում սեփականության բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, և դա չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման դեպքում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված ակտիվի մասի վրա տարածվող հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված փոխհատուցման գումարի տարբերությունը (ներառյալ ցանկացած նոր ակտիվ հանած ցանկացած նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված ցանկացած կուտակված օգուտը կամ վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Խմբի կողմից ստեղծված կամ պահվող մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Գործարքներում, որոնցում Խումբը չի պահպանում և չի փոխանցում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով այն ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը երբ, նրա պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում կամ չեղյալ են համարվում, կամ ժամկետը լրանում է:

4.5.4 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություն

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Խումբը գնահատում է՝ արդյո՞ք փոփոխված ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի պայմանագրային իրավունքները համարվում են առոչինչ: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (տես 4.5.3 ծանոթագրություն), իսկ նոր ֆինանսական ակտիվը ճանաչվում է իրական արժեքով:

Եթե փոփոխված ակտիվի ամորտիզացված արժեքով դրամական հոսքերը էականորեն չեն տարբերվում, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման: Այս դեպքում Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման արդյունքում առաջացած գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ վնաս շահույթում կամ վնասում: Եթե նմանատիպ փոփոխությունը կատարվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով (տես 4.5.6 ծանոթագրություն), ապա օգուտը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Այլ դեպքերում՝ այն ներկայացվում է որպես տոկոսային եկամուտ:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերջինիս պայմանները փոփոխվել են և փոփոխված պարտավորության դրամական միջոցների հոսքերը, ըստ էության, տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմաններով հիմնավորված նոր ֆինանսական պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.5.5 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում հաշվանցվում են և ներկայացվում են զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն ներկայացնելու այն գուման սկզբունքով կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՍ-ների, կամ մի խումբ համանման գործարքներից բխող օգուտի և վնասի դեպքում, օրինակ՝ Խմբի առևտրային գործունեության ընթացքում:

4.5.6 Արժեզրկում

Խումբը կանխատեսումների հիման վրա գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները («ECL») ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների նկատմամբ:

Բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկում չի հաշվարկվում:

Խումբը չափում է կորուստների գծով պահուստները ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ ֆինանսական գործիքների, որոնց գծով պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չի աճել, վերջիններիս համար Խումբը պետք է հաշվարկի ֆինանսական գործիքի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը այն գումարի չափով, որը հավասար է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն են, որոնք պայմանավորված են հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում տեղի ունեցող դեֆոլտ առաջացնող իրադարձություններով:

Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստներ են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում դեֆոլտի բոլոր հնարավոր դեպքերի հետևանքով:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ե՛վ գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները, և՛ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են խմբային հիմունքներով՝ կախված ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած պորտֆելի բնույթից:

Խումբը մշակել է քաղաքականություն, որը թույլ է տալիս յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի մնացած գործողության ժամկետի ընթացքում առաջացած դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունը: Ավելի մանրամասն բացատրվում է 29.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերոնշյալի հիման վրա՝ Խումբը դասակարգում է իր ֆինանսական գործիքները փուլ 1, փուլ 2 և փուլ 3 խմբերում, ինչպես նկարագրված է ստորև՝

- Փուլ 1 - երբ վարկերը ճանաչվում են առաջին անգամ, Խումբը ճանաչում է պահուստը 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: Փուլ 1-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 2-ից:
- Փուլ 2 - երբ վարկը ստեղծման պահից ունեցել է պարտքային ռիսկի էական աճ, Խումբը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ: Փուլ 2-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 3-ից:
- Փուլ 3 – արժեզրկված վարկեր: Խումբը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները դեֆոլտի հավանականության, դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարի, դեֆոլտի ժամանակ վնասի զեղչված արդյունք են, որոնք սահմանվում են հետևյալ կերպ.

Դեֆոլտի հավանականություն (PD): Այն տվյալ ժամանակահատվածում դեֆոլտի հավանականության գնահատումն է: Դեֆոլտ կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակաշրջանի միայն որոշակի ժամանակահատվածում, եթե պարտականությունը նախկինում չի ապաճանաչվել և շարունակում է մնալ պորտֆելում:

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումար (EAD): Այն ներկայացնում է դեֆոլտի ապագա ամսաթվի դրությամբ ռիսկի ենթարկված գումարի չափի գնահատումը՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ռիսկի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսագումարների մարումը՝ անկախ նրանից պայմանագրով նախատեսված է, թե ոչ, պարտավորության սպասվող օգտագոծումը և չկատարված վճարումների հաշվեզրկված տոկոսները:

Վնասը դիֆոլտի ժամանակ (LGD): Այն արտահայտում է վնասի չափը, որը առաջանում է տվյալ ժամանակահատվածում վարկի դիֆոլտային կարգավիճակում: Այն հիմնված է պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն հույս ունի ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից առաջացած դրամական հոսքերը: Որպես կանոն, այն արտահայտվում է որպես դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարի (EAD) նկատմամբ տոկոսով:

Դեֆոլտի հավանականությունը, դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարը և դեֆոլտի ժամանակ վնասը ավելի մանրամասն բացահայտվում են 29.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերանայված ֆինանսական ակտիվներ

Եթե փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները վերանայվում կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով, ապա գնահատվում է ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման անհրաժեշտությունը (տես՝ ծանոթ. 4.5.4), և ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.

- եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի պակասորդի հաշվարկում,
- եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես

ապաճանաչման պահին գոյություն ունեցող ակտիվի վերջնական դրամական հոսք: Այդ գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդի հաշվարկում, որոնք ակնկալվող ապաճանաչման ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվ զեղչվում են գոյություն ունեցող ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է, թե արդյոք ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները արժեզրկված են: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են արժեզրկված, եթե տեղի են ունենում մեկ կամ ավելի իրադարձություններ, որոնք բացասաբար են անդրադառնում ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վկայություններ են հանդիսանում ստորև նշված իրադարձությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը.

- էմիտենտի կամ փոխառուի էական ֆինանսական դժվարություններ,
- պայմանագրային պայմանների խախտում, օրինակ՝ դեֆոլտ կամ վճարման ուշացում,
- վարկերի պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Խումբը այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- փոխառուի հավանական սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորման հավանականություն,
- ակտիվների խմբին վերաբերող դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կամ թողարկողների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կամ թողարկողների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմաններ:

Փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով վերանայված վարկը սովորաբար դիտարկվում է որպես արժեզրկված, միայն եթե առկա չէ վկայություն, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր չստանալու ռիսկը էականորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքից նվազում:

Դուրսգրում

Վարկերը և պարտքային գործիքները դուրս են գրվում (մասնակի կամ ամբողջական), եթե չկան դրանց վերադարձման իրական հեռանկարներ: Դա, որպես կանոն, այն դեպքն է, երբ Խումբը որոշում է, որ պարտապանը չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնք կարող են առաջացնել բավարար դրամական հոսքեր՝ դուրսգրման ենթակա գումարը մարելու համար: Այդ ակտիվի ինչպես ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այնպես էլ արժեզրկման պահուստը (եթե առկա են) ուղղակիորեն դուրս են գրվում: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ճանաչման մասնակի կամ ամբողջական դադարեցում: Սակայն դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները դեռևս կարող են ենթարկվել պահանջների կատարման՝ Խմբի պարտքերի հավաքագրման ընթացակարգերի համապատասխան:

4.6 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից և բանկերում հաշիվներից, այդ թվում, բարձր իրացվելի ներդրումները, որոնց մարման ժամկետը ձեռքբերման օրից 90 օր է, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակամիջոցում հեշտությամբ և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.7 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբն օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով ավանդներն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Խմբի դեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Վարկեր և փոխատվություններ

Վարկերը և փոխատվությունները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Խմբի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.9 Վարձակալություն

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 3.4-ում, Խումբը կիրառել է ՖՀՄՍ 16-ը՝ օգտագործելով ձևափոխված հետընթաց մոտեցումը, այդպիսով համադրելի տեղեկատվությունը չի վերաներկայացվել: Դա նշանակում է, որ համադրելի տեղեկատվությունը դեռևս ներկայացված է ՀՀՄՍ 17-ի և ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 4-ի համաձայն:

2019թ. հունվարի 1-ից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Խումբը որպես վարձակալ

2019թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո կնքված ցանկացած նոր պայմանագրի դեպքում Խումբը դիտարկում է, թե արդյոք պայմանագիրը վարձակալական է, կամ պարունակում է վարձակալություն: Վարձակալությունը սահմանվում է որպես «պայմանագրի կամ պայմանագրի մի մաս, որը փոխհատուցման դիմաց փոխանցում է ակտիվի (հիմքում ընկած ակտիվ) օգտագործման իրավունքը որոշակի ժամանակահատվածի համար»: Այս սահմանումը

կիրառելու համար Խումբը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը բավարարում է հետևյալ երեք հիմնական գնահատականներին.

- պայմանագիրը պարունակում է որոշակիացված ակտիվ, որը կա՛մ հստակ սահմանված է պայմանագրում, կա՛մ սահմանվում է անուղղակի վկայության հիման վրա՝ որոշակիացվելով այն պահին, երբ ակտիվը դառնում է հասանելի Խմբին,
- Խումբն իրավունք ունի ստանալու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումից, ըստ էության, բոլոր տնտեսական օգուտները օգտագործման ողջ ժամանակահատվածում՝ հաշվի առնելով նրա՝ պայմանագրի որոշակի շրջանակում իրավունքները,
- Խումբն իրավունք ունի օգտագործման ժամանակահատվածի ընթացքում ուղղորդելու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումը: Խումբն իրավունք ունի ուղղորդել, թե «ինչպես և ինչ նպատակով» ակտիվն օգտագործել օգտագործման ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Վարձակալության ճանաչում և չափում

Խումբը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Խումբը պետք է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, Խմբի կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և նախքան վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվը կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումները):

Խումբը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Խումբը նաև գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը արժեզրկման համար, երբ այդպիսի ցուցանիշներ կան: Վարձակալված գույքի բարելավումները կապիտալիզացվում և մաշվում են գծային հիմունքով՝ որպես հիմք ընդունելով վարձակալության ժամկետից և վարձակալված գույքի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնը:

Մեկնարկի ամսաթվին Խումբը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունը այդ ամսաթվին դեռևս չվճարված վարձավճարների ներկա արժեքով՝ դրանք զեղչելով՝ կիրառելով վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը, եթե այդ դրույքը կարելի է հեշտությամբ որոշել, կամ Խմբի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվող վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումներ (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ), վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարներ, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և վճարումներից, որոնք առաջանում են օպցիոններից, որոնց իրագործման վերաբերյալ կա խելամիտ համոզմունք:

Սկզբնական չափումից հետո պարտավորությունը կնվազեցվի կատարված վճարումների և կմեծացվի տոկոսների չափով: Այն վերաչափվում է՝ արտացոլելու ցանկացած վերագնահատում կամ փոփոխություն, կամ եթե առկա են փոփոխություններ ըստ էության հաստատուն վճարումներում:

Երբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումը արտացոլվում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվում կամ շահույթում և վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը նվազեցվել է գրոյի:

Խումբը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

Խումբը սահմանում է իր լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը՝ վերլուծելով փոխառությունները արտաքին տարբեր աղբյուրների հիման վրա և կատարում է որոշակի ճշգրտումներ՝ արտացոլելու վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ընդգրկվել են հիմնական միջոցների տողում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները՝ այլ պարտավորություններում:

Խումբը որպես վարձատու

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը՝ ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն, համադրելի ժամանակաշրջանի համեմատ չի փոփոխվել:

Որպես վարձատու՝ Խումբը դասակարգում է իր վարձակալությունները որպես գործառնական կամ ֆինանսական:

Վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական, եթե այն փոխանցում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները և գործառնական, եթե նշվածը տեղի չի ունենում:

Մինչև 2019թ. հունվարի 1-ը կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Գործառնական վարձակալություն - Խումբը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են այլ ընդհանուր վարչական ծախսերում:

Գործառնական վարձակալություն - Խումբը որպես վարձատու

Գործառնական վարձակալությանը ենթակա ակտիվները Խմբի կողմից ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում են դրանց բնույթի համապատասխան: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես այլ եկամուտ շահույթում կամ վնասում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են այլ գործառնական եկամուտներում: Վարձատուի կողմից վարձակալական գործարքը իրականացնելու նպատակով վարձակալին խրախուսելու հետ կապված ընդհանուր ծախսումները ճանաչվում են որպես վարձակալությունից եկամուտի նվազեցում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում: Գործառնական վարձակալությունից եկամուտներ վաստակելու նպատակով կատարված սկզբնական ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքում այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք կատարվում են:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	1-5	100-20
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի էսումբ: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Էսումբը անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներ չունի:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.12 Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքը, որը պահվում է վարձակալական եկամուտ ստանալու նպատակով, սկզբնապես հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ ներառելով գործարքի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալի կողմից օգտագործման իրավունքի ձևով պահվող ներդրումային գույքը չափվում է ինքնարժեքի մոդելով՝ ՖՀՄՍ 16-ի նախատեսված կարգով:

Ներդրումային գույքից ստացված վարձակալական եկամուտը և գործառնական ծախսերը ներառված են համապատասխանաբար հասույթում և այլ ծախսերում:

4.13 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

4.14 Ներգրավված միջոցներ

Ներգրավված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կենտրոնական բանկի, ՀՀ բանկերի, միջազգային և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների վարկերը և փոխառությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.15 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՏՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Խմբի ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Բիզնես մոդել և մայր գումարի և չմարված մայր գումարի փոկոսագումարների վճարումներ

Խումբը գնահատում է այն բիզնես մոդելը, որի ընթացքում ակտիվները պահվում են և գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բացառապես

մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներն են (տես 4.5.2 ծանոթագրությունը):

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման տեխնիկան: Սա ներառում է զարգացող գնահատումները և ենթադրությունները համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Ղեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է հասանելի լինել անհատական գործարքների դեպքում (տես՝ ծանոթագրություն 26):

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը դատողության արդյունք է՝ հիմնված նման ակտիվի հետ կապված փորձի վրա: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Այնուամենայնիվ, այնպիսի գործոնները, ինչպիսիք են գործառնական, տեխնիկական կամ առևտրային մաշվածությունները, հաճախ հանգեցնում են ակտիվի տնտեսական օգուտների նվազեցմանը: Ղեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Խումբը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոններն. ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և պահպանման ծրագրից կախված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող տեխնիկական և առևտրային մաշվածությունը:

Վարձակալության երկարաձգման հնարավորություններ

Երբ Խումբն ունի վարձակալության երկարաձգման հնարավորություն, ղեկավարությունը օգտագործում է իր դատողությունը՝ որոշելու այդ հնարավորության ողջամտորեն կիրառումը: Ղեկավարությունը հաշվի է առնում բոլոր փաստերն ու հանգամանքները՝ ներառյալ իրենց նախկին փորձը և ակտիվը փոխելու դեպքում առաջացած ցանկացած ծախս, եթե երկարաձգման հնարավորությունը չի կիրառվում վարձակալության ժամկետը որոշելու համար:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Խումբը իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Խումբը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա (տես՝ ծանոթագրություն 25):

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Խումբը գնահատում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման գործընթացում ապագայամետ տեղեկատվության ներառումը (տես՝ ծանոթագրություն 29.1.2), ինչպես նաև վերականգնվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող հիմնական ենթադրությունները (տես՝ ծանոթագրություն 4.5.6):

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես՝ 23 ծանոթագրությունը:

6 Անցման բացահայտում

6.1 ՖՀՄՍ 16

ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Խումբը ճանաչել է լրացուցիչ օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ՝ տարբերությունը ճանաչելով չբաշխված շահույթում: Անցման ազդեցությունը ամփոփված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	1 հունվարի 2019թ.
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ- հիմնական միջոցներ	271,973
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	(54,394)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(337,866)
Հետաձգված հարկային ակտիվ	67,573
Ընդամենը փոփոխություն հիմնադրամի միջոցների մնացորդում ՖՀՄՍ 16-ի ներդրման արդյունքում	<u>(52,714)</u>

Հետևյալ աղյուսակում արտացոլված է 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործառնական վարձակալության գծով պարտավորությունների համադրումը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների հետ.

Ընդամենը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածություններ	416,494
Ճանաչումից ազատումներ՝	
• Փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություն	(2,444)
Գործառնական վարձակալության գծով պարտավորություններ մինչև զեղչումը և խելամտորեն որոշված երկարաձգումը	414,050
Խելամտորեն որոշված երկարաձգման ընտրանք	30,471
Զեղչում՝ լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի կիրառմամբ	(106,655)
Ընդամենը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորություններ	<u>337,866</u>

6.2 ՖՀՄՍ 9

Ստորև նկարագրվում է ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման ազդեցությունը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության և հիմնադրամի միջոցների մնացորդի վրա՝ ներառյալ ՀՀՄՍ 39-ի կրած պարտքային կորուստների հաշվարկների՝ ՖՀՄՍ 9-ի ակնկալվող պարտքային կորուստներով փոխարինման ազդեցությունը:

ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն հաշվեկշռային արժեքների համադրումը ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հաշվարկված մնացորդների միջև ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Հաշվեկշռային արժեք ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերադասակարգում	Վերաչափում (ակնկալվող պարտքային կորուստներ)	Հաշվեկշռային արժեք ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
<i>Ամորտիզացված արժեք</i>				
<i>Դրանմական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Տարեսկզբի մնացորդ	939,680			
Վերաչափում		-	-	
Տարեվերջի մնացորդ				939,680
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Տարեսկզբի մնացորդ	703,084			
Վերաչափում		-	(4,373)	
Տարեվերջի մնացորդ				698,711
<i>Հաճախորդներին տրված վարկեր</i>				
Տարեսկզբի մնացորդ	12,553,629			
Վերաչափում		-	(136,399)	
Տարեվերջի մնացորդ				12,417,230
Ընդամենը ամորտիզացված արժեք	14,196,393	-	(140,772)	14,055,621

ՖՀՄՍ 9-ի անցման ազդեցությունը պահուստների և հիմնադրամի միջոցների մնացորդի վրա ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Հիմնադրամի միջոցների մնացորդ
Տարեվերջի մնացորդ ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն (2017թ. դեկտեմբերի 31)	6,520,765
ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում	(140,772)
Հետաձգված հարկ	28,154
Տարեսկզբի մնացորդ ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն (2018թ. հունվարի 1)	6,408,147
Ընդամենը հիմնադրամի միջոցների մնացորդում փոփոխություններ ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման հետևանքով	(112,618)

Հետևյալ աղյուսակը համադրում է.

- ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից ակտիվների գծով վերջնական պահուստը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:
- ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ակնկալվող պարտքային կորուստների սկզբնական պահուստը 2018 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն արժեզրկման կորուստների պահուստ 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերաչափում	ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ակնկալվող պարտքային կորուստներ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
Արժեզրկումից պահուստ			
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր՝ ըստ ՀՀՄՍ 39/ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ ըստ ՖՀՄՍ 9 (ներառյալ՝ հաճախորդներին տրված վարկերը, ֆինանսական կազմակերպությունների պարտավորությունները)	978,750	140,772	1,119,522
Ընդամենը արժեզրկումից պահուստ	978,750	140,772	1,119,522

7 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	55,651	86,998
Հաճախորդների տրված վարկեր	2,394,040	2,691,472
Եկամուտ ֆակտորինգից	344	1,356
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	2,450,035	2,779,826
Վարկեր և փոխառություններ	505,328	569,292
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	32,952	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	538,280	569,292

8 Արտարժույթային գործառնություններից զուտ օգուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ	11,248	13,680
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժույթային փոխարկումից զուտ եկամուտ/(վնաս)	(9,014)	5,056
Ընդամենը արտարժույթային գործառնություններից զուտ օգուտ	2,234	18,736

9 Այլ գործառնական եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	57,189	90,356
Եկամուտ այլ ծառայություններից	13,653	14,820
Կանխիկացման միջնորդավճարներից եկամուտ	13,245	-
Միջնորդավճարների և այլ վճարումների տեսքով եկամուտ	1,151	1,631
Վարձակալությունից եկամուտ	10,200	13,603
Այլ եկամուտ	1,512	9,807
Ընդամենը այլ գործառնական եկամուտներ	96,950	130,217

10 Այլ գործառնական ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Վճարահաշվարկային համակարգերի զծով ծախսեր	1,371	1,414
Վարկային գործառնությունների սպասարկման ծախսեր	30,287	28,370
Այլ գործառնական ծախս	1,687	2,379
Ընդամենը այլ գործառնական ծախսեր	33,345	32,163

11 Արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ

2019

Ծանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում		Ընդամենը 2019թ.
		չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16	(1,527)	-	(1,527)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17	4,809	193,194	271,222
Այլ ակտիվներ	20	2,660	-	2,660
Ընդամենը արժեզրկման ծախս		<u>5,942</u>	<u>193,194</u>	<u>272,355</u>

Հազար ՀՀ դրամ

2018

Ծանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում		Ընդամենը 2018թ.
		չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16	(2,846)	-	(2,846)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17	293	235,714	420,381
Այլ ակտիվներ	20	(11,215)	-	(11,215)
Ընդամենը արժեզրկման ծախս/(արժեզրկման հակադարձում)		<u>(13,768)</u>	<u>235,714</u>	<u>406,320</u>

12 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ

2019

2018

Աշխատակիցների հատուցումներ ներառյալ դրանց վերաբերող հարկերը	947,457	958,822
Անձնակազմի գծով այլ ծախսեր	68,804	61,654
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	<u>1,016,261</u>	<u>1,020,476</u>

13 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Փոքրաթեք ակտիվների վարձակալության ծախսեր (2018թ՝ Գործառնական վարձակալության գծով ծախսեր)*	2,444	102,483
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	116,267	86,914
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	45,612	47,535
Անվտանգության գծով ծախսեր	31,251	31,588
Կոմունալ և գրասենյակային ծախսեր	33,755	32,394
Գովազդի ծախսեր	14,755	46,683
Տրանսպորտային ծախսեր	13,739	15,164
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	14,272	15,619
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	26,796	88,057
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	19,140	22,915
Ֆինանսական հաշտարարի գրասենյակի գծով ծախսեր	8,756	9,988
Բարեգործական ծախսեր	48,000	-
Այլ ծախսեր	34,551	27,367
Ընդամենը այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	409,338	526,707

* Վարձակալական պայմանագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը (տես ծանոթ. 24-ում):

14 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	71,605	97,639
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշգրտում	3,862	-
Հետաձգված հարկ	19,563	(4,120)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	95,030	93,519

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2018թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: 2019թ. Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում ընդունվել են փոփոխություններ. 2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կնվազի 20-ից 18% -ի: Այս փոփոխությունը հանգեցրել է 5,123 հազար ՀՀ դրամ շահույթի, որը կապված է 2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում Խմբի հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների վերահաշվարկման հետ:

Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 18% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով (2018թ՝ 20%):

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ

	2019	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2018	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	279,640		373,821	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	55,928	20	74,764	20
Չնվազեցվող ծախսեր	23,008	8	19,129	5
Արտարժույթի (դրական)/բացասական փոխարժեքային տարբերություն	1,803	1	(1,049)	-
Հաշմանդամ աշխատակիցների գծով արտոնություն	(1,951)	-1	(3,065)	-1
Վարկերի զիջում	5,252	2	3,201	1
Հարկային դրույքաչափի փոփոխություն	5,123	2	-	-
Նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտում	3,862	1	-	-
Նախորդ տարվան վերաբերող հետաձգված հարկի ճշգրտում	1,363	1	-	-
Հարկային վնասի չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվի ազդեցությունը	642	-	539	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	95,030	34	93,519	25

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2019					
	2018	ՖՀՄՍ 16-ի ներդրման ազդեցությունը	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(2,122)	-	2,122	-	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	44,411	-	(22,190)	22,221	22,221	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	(3,758)	(54,394)	19,814	(38,338)	-	(38,338)
Այլ ակտիվներ	995	-	(1,145)	(150)	-	(150)
Վարկեր և փոխառություններ	(1,227)	-	1,821	594	594	-
Այլ պարտավորություններ	12,836	-	(1,667)	11,169	11,169	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	67,573	(18,318)	49,255	49,255	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	51,135	13,179	(19,563)	44,751	83,239	(38,488)

Հազար ՀՀ դրամ						2018
	2017	ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման ազդեցությունը	Շահույթուն կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(2,901)	874	(95)	(2,122)	-	(2,122)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	24,407	27,280	(7,276)	44,411	44,411	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	(11,367)	-	7,609	(3,758)	-	(3,758)
Այլ ակտիվներ	(368)	-	1,363	995	995	-
Վարկեր և փոխառություններ	(2,067)	-	840	(1,227)	-	(1,227)
Այլ պարտավորություններ	11,157	-	1,679	12,836	12,836	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	18,861	28,154	4,120	51,135	58,242	(7,107)

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետաձգված հարկային ակտիվները հարկային վնասների գծով 642 հազար ՀՀ դրամ գումարով (2018թ.՝ 539 հազար ՀՀ դրամ), չեն ճանաչվել դրանց իրացման հավանականության անորոշության պատճառով:

15 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Կանխիկ դրամական միջոցներ	13,308	38,938
Բանկային հաշիվներ	76,264	85,967
Մինչև 90 օր տևողությամբ ավանդային հաշիվներ բանկերում	-	638,509
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	89,572	763,414

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները մոտ են զրոյական արժեքի, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում այս աղյուսակում:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի ունեցել բանկային հաշիվներ (ինչպես նաև 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ), որոնց մնացորդները գերազանցել են Հիմնադրամի միջոցների մնացորդի 10%-ը:

16 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Ավանդներ բանկերում	50,293	725,528
	50,293	725,528
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով	-	(1,527)
Ընդամենը պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	50,293	724,001

Ավանդները բանկերում ունեն 90 օրից ավել մարման ժամկետ:

Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ. 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	31 դեկտեմբերի 2018թ. 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	1,527	4,373
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(1,527)	(2,846)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	1,527

17 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.			31 դեկտեմբերի 2018թ.		
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք
Գյուղատնտեսական վարկեր	7,944,905	(331,264)	7,613,641	5,779,773	(263,878)	5,515,895
Բիզնես վարկեր	1,242,655	(40,985)	1,201,670	1,145,815	(43,234)	1,102,581
Հիփոթեքային վարկեր	2,074,206	(45,383)	2,028,823	1,570,508	(6,055)	1,564,453
Սպառողական վարկեր	2,358,489	(209,513)	2,148,976	2,546,541	(266,239)	2,280,302
Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր	1,628,447	(102,644)	1,525,803	1,812,988	(82,461)	1,730,527
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	15,248,702	(729,789)	14,518,913	12,855,625	(661,867)	12,193,758

2019թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է ՀՀ դրամով վարկերի համար 17.7 % (2018թ.՝ 21.2 %) և ԱՄՆ դոլարով վարկերի համար 16.8 % (2018թ.՝ 18.2 %)։

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի ունեցել այնպիսի վարկառուներ կամ կապակցված վարկառուների խմբեր (ինչպես նաև 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ), որոնց մնացորդները գերազանցել են հիմնադրամի միջոցների մնացորդի 10%-ը։

Գյուղատնտեսական, բիզնես, հիփոթեքային, սպառողական և բնակարանային պայմանների բարելավման վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ

2019

	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	121,922	56,587	85,369	263,878
- փոխանցում 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	2,716	(1,453)	(1,263)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(8,145)	8,145	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(1,546)	(19,284)	20,830	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(68,480)	124,232	(48,309)	7,443
Նոր տրամադրված վարկեր	70,070	3,777	1,343	75,190
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(15,247)	(15,247)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	116,537	172,004	42,723	331,264

	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Քիզնես վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	22,022	6,814	14,398	43,234
- փոխանցում 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	-	-	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(614)	1,531	(917)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(164)	(2,930)	3,094	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(13,865)	6,947	(37,525)	(44,443)
Նոր տրամադրված վարկեր	11,397	1,844	-	13,241
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	28,953	28,953
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18,776	14,206	8,003	40,985

	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	5,995	60	-	6,055
- փոխանցում 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	13	(13)	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(183)	183	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(16)	-	16	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(1,661)	23,030	8,185	29,554
Նոր տրամադրված վարկեր	2,321	-	-	2,321
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	7,453	7,453
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,469	23,260	15,654	45,383

	12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Սպառողական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	41,582	83,883	140,774	266,239
- փոխանցում 12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	2,579	(741)	(1,838)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(2,419)	3,523	(1,104)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(4,443)	(34,789)	39,232	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(30,994)	(13,717)	123,511	78,800
Նոր տրամադրված վարկեր	33,715	20,360	11,604	65,679
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(201,205)	(201,205)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	40,020	58,519	110,974	209,513

	12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	22,256	35,803	24,402	82,461
- փոխանցում 12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	2,450	(1,485)	(965)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(1,088)	2,298	(1,210)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(870)	(12,456)	13,326	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(12,030)	19,591	13,330	20,891
Նոր տրամադրված վարկեր	14,336	7,130	1,080	22,546
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(23,254)	(23,254)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>25,054</u>	<u>50,881</u>	<u>26,709</u>	<u>102,644</u>

	12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	160,768	45,561	535,723	742,052
- փոխանցում 12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	2,777	(2,070)	(707)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(5,350)	8,389	(3,039)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(29,242)	(83,254)	112,496	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(83,369)	81,329	85,037	82,997
Նոր տրամադրված վարկեր	76,338	6,632	4,162	87,132
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(648,303)	(648,303)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	121,922	56,587	85,369	263,878

	12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Քիզնես վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	35,410	2,720	81,658	119,788
- փոխանցում 12-ամսյա ականավոր պարտքային կորուստներ	1,013	-	(1,013)	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(680)	680	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականավոր պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(6,186)	(4,928)	11,114	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(18,024)	7,345	(24,402)	(35,081)
Նոր տրամադրված վարկեր	10,489	997	-	11,486
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(52,959)	(52,959)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,022	6,814	14,398	43,234

	12-ամսյա ականկավող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>				
Ակնկավող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	10,681	5,074	27,318	43,073
- փոխանցում 12-ամսյա ականկավող պարտքային կորուստներ	-	-	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(72)	72	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(686)	-	686	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(5,908)	(5,086)	(1,107)	(12,101)
Նոր տրամադրված վարկեր	1,980	-	-	1,980
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(26,897)	(26,897)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,995	60	-	6,055

	12-ամսյա ականկավող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Սպառողական վարկեր</i>				
Ակնկավող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	48,810	13,018	41,733	103,561
- փոխանցում 12-ամսյա ականկավող պարտքային կորուստներ	1,100	(1,100)	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(2,658)	2,658	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ականկավող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(22,021)	(30,144)	52,165	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(15,300)	68,459	98,317	151,476
Նոր տրամադրված վարկեր	31,651	30,992	31,992	94,635
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(83,433)	(83,433)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	41,582	83,883	140,774	266,239

	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	27,961	6,306	72,408	106,675
- փոխանցում 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	-	-	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(1,172)	1,172	-	-
- գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(6,969)	(16,721)	23,690	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(11,275)	41,967	(10,726)	19,966
Նոր տրամադրված վարկեր	13,711	3,079	1,101	17,891
Զուտ դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(62,071)	(62,071)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>22,256</u>	<u>35,803</u>	<u>24,402</u>	<u>82,461</u>

2019թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նոր տրամադրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը 9,260,082 հազար դրամ էր (2018թ.՝ 7,539,390 հազար դրամ):

Վարկերն ամբողջությամբ տեղաբաշխված են ՀՀ տարածքում: Վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Անասնապահություն	5,231,228	3,576,178
Բուսաբուծություն	2,609,745	2,144,338
Այլ գյուղատնտեսություն	103,932	59,257
Սպառողական	2,358,489	2,546,541
Բնակարանային պայմանների բարելավում	1,628,447	1,812,988
Հիփոթեքային	2,074,206	1,570,508
Առևտուր	736,903	729,816
Արդյունաբերություն	233,003	220,063
Այլ	272,749	195,936
	15,248,702	12,855,625
Արժեզրկման գծով պահուստ	(729,789)	(661,867)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	14,518,913	12,193,758

Վարկային պորտֆելի ակնկալվող պարտքային կորուստների աճը պայմանավորված է եղել պորտֆելի համախառն չափի աճով և փուլերի միջև շարժով:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրամադրված թվով 56 վարկեր ընդամենը 415,296 հազար դրամ գումարով (2018թ.՝ թվով 33 վարկեր 301,720 հազար դրամ ընդհանուր գումարով) Խմբի կողմից գրավադրվել են այլ բանկից ստացված վարկի դիմաց (ծանոթագրություն 21):

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2018 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի գնահատված իրական արժեքը բացահայտված է 26 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 28 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային, փոխարժեքային և տոկոսադրույքային վերլուծությունը բացահայտված է 29 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը կապակցված անձանց հետ գործարքների վերաբերյալ բացահայտված է 25 ծանոթագրությունում:

18 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Վարձակալ-ված հիմնական միջոցների բարելավում		Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ		Փոխադրամիջոցներ		Գրասենյակային գույք		Ոչ նյութական ակտիվներ		Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ		Ընդամենը
	Հոդ և շենքեր	15,694	241,111	107,219	189,584	25,338	Վերադարձված հիմնական միջոցների բարելավում	Հոդ և շենքեր	Հոդ և շենքեր	Հոդ և շենքեր	Հոդ և շենքեր		
<i>Սկզբնական արժեք</i>													
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	319,529	15,694	241,111	107,219	189,584	25,338	-	-	-	-	-	-	898,475
Ավելացում	-	-	3,086	-	4,050	-	-	-	-	-	-	-	7,136
Օտարում	-	-	-	-	(182)	-	-	-	-	-	-	-	(182)
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	319,529	15,694	244,197	107,219	193,452	25,338	-	-	-	-	-	-	905,429
ՖՀՍԱ 16-ի ներդրման ազդեցությունը (ծանոթ. 6.1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	561,173	561,173
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	319,529	15,694	244,197	107,219	193,452	25,338	-	-	-	-	561,173	-	1,466,602
Ավելացում	-	-	1,525	-	1,935	-	-	-	-	-	237	-	3,697
Օտարում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(437)	-	(437)
Վերադասակարգում որպես ներդրումային գույք	(291,453)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(291,453)
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	28,076	15,694	245,722	107,219	195,387	25,338	-	-	-	-	560,973	-	1,178,409

	Հող և շենքեր	Վարձակալ-ված հիմնական միջոցների բարելավում	Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	Փոխադրա միջոցներ	Գրասենյակային գույք	Ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	
							Հող և շենքեր	Ընդամենը
<i>Կուրսաված մաշվածություն</i>								
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	161,331	2,175	197,720	93,207	126,096	16,051	-	596,580
Տարվա ծախս	15,981	2,476	27,029	9,293	30,580	1,555	-	86,914
Օտարում	-	-	-	-	(112)	-	-	(112)
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	177,312	4,651	224,749	102,500	156,564	17,606	-	683,382
ՖՀՍՍ 16-ի ներդրման ազդեցությունը (ծանոթ. 6.1)	-	-	-	-	-	-	289,200	289,200
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	177,312	4,651	224,749	102,500	156,564	17,606	289,200	972,582
Տարվա ծախս	1,404	1,919	14,542	2,790	19,198	1,441	60,396	101,690
Օտարում	-	-	-	-	-	-	(437)	(437)
Վերադասակարգում որպես ներդրմային գույք	(161,402)	-	-	-	-	-	-	(161,402)
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,314	6,570	239,291	105,290	175,762	19,047	349,159	912,433
<i>Հաշվեկշիռային արժեք</i>								
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	142,217	11,043	19,448	4,719	36,888	7,732	-	222,047
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,762	9,124	6,431	1,929	19,625	6,291	211,814	265,976

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 480,614 հազար դրամ (2018թ. 321,758 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների սահմանափակումներ

2019թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների (2018թ՝ նույնպես):

Պայմանագրային պարտավորություններ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չունի պայմանագրային պարտավորություններ (2018թ՝ նույնպես):

19 Ներդրումային գույք

	<u>Հոդ և շենքեր</u>	<u>Ընդամենը</u>
<i>Սկզբնական արժեք</i>		
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Ավելացում	-	-
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Վերադասակարգում որպես ներդրումային գույք	291,453	291,453
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	291,453	291,453
<i>Կուրսակված մաշվածություն</i>		
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Տարվա ծախս	-	-
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Վերադասակարգում որպես ներդրումային գույք	161,402	161,402
Տարվա ծախս	14,577	14,577
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	175,979	175,979
<i>Հաշվեկշիռային արժեք</i>		
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	115,474	115,474

2019թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ներդրումային գույքերի:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներդրումային գույքի գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրա հաշվեկշռային արժեքին:

20 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Դեբիտորական պարտքեր և այլ ստացվելիք գումարներ	25,473	23,393
Դրամական փոխանցումների համակարգերի գծով ստացվելիք գումարներ	7,381	17,031
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	32,854	40,424
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ակտիվների գծով	(395)	(6,196)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	32,459	34,228
Կանխավճարներ	12,096	16,354
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	1,427	664
Բռնագանձված ակտիվներ	30,617	30,617
Արագամաշ առարկաներ	4,375	6,116
Այլ	130	90
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	48,645	53,841
Ընդամենը այլ ակտիվներ	81,104	88,069

Այլ ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
	Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ակնկալվող պարտքային կորուստներ
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	6,196	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	2,660	(11,215)
Զուտ վերականգնում/(դուրսգրում) տարվա ընթացքում	(8,461)	17,411
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	395	6,196

Խմբի կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների նկատմամբ սեփականության իրավունք ստանալու արդյունքում ձեռք բերված ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Անշարժ գույք	22,917	22,917
Հողամաս	7,700	7,700
Ընդամենը բռնագանձված ակտիվներ	30,617	30,617

Բռնագանձման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է չմարած վարկային պարտավորության հաշվեկշռային արժեքից և գրավի իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

Խմբի քաղաքականությունն է հետամուտ լինել այդ ակտիվների իրացմանը պատշաճ կերպով և սեղմ ժամկետներում: Խումբը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից հանած վաճառքի ծախսումները նվազագույնով:

21 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	1,624,576	1,188,488
Վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	1,630,057	3,190,242
Վարկեր և օվերդրաֆտներ ՀՀ բանկերից	1,217,430	-
Վարկեր վերաֆինանսավորող վարկային կազմակերպություններից	1,842,428	1,535,911
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	1,656,652	1,284,608
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ	<u>7,971,143</u>	<u>7,199,249</u>

Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերը ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

2019թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 7.1 % (2018թ.՝ 7.2 %), ԱՄՆ դոլարով պարտավորությունների համար 7.2 % (2018թ.՝ 6.9 %):

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի վեց վարկատուներից ստացված վարկեր և փոխառություններ, որոնց միջոցների մնացորդները գերազանցում են Հիմնադրամի միջոցների մնացորդի 10%-ը (2018թ-ին՝ հինգ վարկատու): 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդները կազմում են 6,895,332 հազար դրամ (2018թ-ին՝ 5,547,299 հազար դրամ):

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրամադրված թվով 56 վարկեր ընդամենը 415,296 հազար դրամ գումարով (2018թ.՝ թվով 33 վարկեր 301,720 հազար դրամ ընդհանուր գումարով) Խմբի կողմից գրավադրվել են պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից ստացված վարկի դիմաց (ծանոթագրություն 17):

Հաշվետու ժամականաշրջանում Խումբը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ պայմանագրային պարտավորությունների այլ խախտումներ (2018: նույնպես):

22 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Վճարվելիք գումարներ	15,404	19,656
Վարձակալության գծով պարտավորություններ (Ծնթ. 24)	274,540	-
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	55,328	67,551
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	7,200	9,300
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	352,472	96,507
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	31,588	33,095
Ստացված կանխավճարներ	13,831	12,341
Այլ	17,482	7,336
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	62,901	52,772
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	415,373	149,279

23 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Խումբը իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Խմբին ներկայացվող դատական հայցերի առումով ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – Խումբը որպես վարձակալ (Մինչև 2019թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն)

Խումբն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2018թ.

Մինչև 1 տարի	90,220
1-5 տարի	281,831
5 տարուց ավելի	44,443
	<hr/>
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	<u>416,494</u>

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Խումբը նախատեսում է իր գործունեության դադարեցմանը, ինչպես նաև իր գույքի կամ գործունեության հետ կապված ապահովագրական դեպքերի ժամանակ առաջացող գույքի և շրջակա միջավայրի վնասի՝ երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությանը վերաբերող մասնակի ապահովագրություն: Քանի դեռ Խումբը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Խմբի գործունեության և համախմբված ֆինանսական վիճակի վրա:

24 Վարձակալություններ

Խումբը վարձակալության պայմանագրեր է կնքել գլխամասային գրասենյակի, մասնաճյուղերի և մեկ սարքավորման համար: Բացառությամբ փոքրաթիվ ակտիվների վարձակալությունների՝ յուրաքանչյուր վարձակալություն արտացոլվել է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն: Խումբը դասակարգում է իր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները սեփական հիմնական միջոցների դասակարգմանը համահունչ (տես ծանոթագրություն 18):

Ընդհանուր առմամբ յուրաքանչյուր վարձակալություն պարունակում է սահմանափակում, ըստ որի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը կարող է օգտագործել միայն Խումբը, քանի դեռ առկա չէ ակտիվը այլ կողմի տրամադրելու պայմանագրային իրավունք: Վարձակալությունները կամ չեղյալ չհայտարարվող են, կամ կարող են չեղյալ հայտարարվել՝ միայն առաջացնելով նշանակալի դադարեցման վճար: Խումբը պետք է այդ գույքերը պահպանի բարեկարգ վիճակում (վերանորոգված) և վարձակալության ավարտին գույքը վերադարձնի իր սկզբնական վիճակով:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարձակալված մասնաճյուղերի, գրասենյակային տարածքների և սարքավորումների հետ կապված 211,814 հազար դրամ գումարով օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ներառված են հիմնական միջոցներում (տես՝ ծանոթագրություն 18):

Ստորև աղյուսակում նկարագրված են Խմբի վարձակալական գործառույթները ըստ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչված օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների տիպերի՝

Վարձակալված օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Վարձակալված օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների քանակ	Մնացորդային ժամկետ	Միջին մնացորդային վարձակալական ժամկետ	Երկարացման հնարավորությամբ վարձակալությունների քանակ
Շենքեր	20	6-95 ամիս	30 ամիս	8

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ներկայացված են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության այլ պարտավորություններ տողում (տես՝ ծանոթագրություն 22):

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ժամանակաշրջանում վարձակալության գծով պարտավորությունների շարժը.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.
ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման ազդեցությունը (հունվարի 1-ի դրությամբ)	337,866
Ավելացում	237
Ընդհատում	(103)
Տոկոսի կուտակում	33,055
Վճարումներ	(96,515)
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	274,540

2019թ. ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների նկատմամբ կիրառված միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմում 11.2% (2018թ.՝ չի կիրառվել):

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ապահովագրված են համապատասխան հիմքում ընկած ակտիվներով: 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարձակալության գծով չզեղչված պարտավորությունների ժամկետային վերլուծությունը արտացոլված է ծանոթագրություն 29.3-ում:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածությունները տես՝ ծանոթագրություն 23:

Վարձակալության գծով վճարներ, որոնք չեն ճանաչվում որպես պարտավորություն

Խումբը փոքրաթիվ ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար չի ճանաչել վարձակալության գծով պարտավորություն: Նման վարձակալությունների համար կատարված վճարները ծախսագրվում են գծային հիմունքով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափելիս չներառած վճարներին վերաբերող ծախսերը ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ	2,444	-

25 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների առումով Խմբի կապակցված կողմերն են՝ նրա հոգաբարձուների խորհրդի անդամները և առանցքային ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Խումբը վերջնական վերահսկող չունի:

Խումբը իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը և այլ գործառնություններ: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2019		2018	
	Հոգաբարձուների խորհրդի անդամներ և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր	Հոգաբարձուների խորհրդի անդամներ և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր
<i>Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն Հաճախորդներին տրված վարկեր</i>				
Վարկի մնացորդը				
1 հունվարի դրությամբ	-	40,772	-	56,898
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	-	32,181	-	1,150
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	-	(27,306)	-	(17,276)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	45,647	-	40,772
Արժեզրկումից պահուստ	-	(572)	-	(185)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	45,075	-	40,587
<i>Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն</i>				
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	-	3,549	-	4,671
Արժեզրկման (ծախս)/հակադարձում	-	(387)	-	131

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	87,263	74,100
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	87,263	74,100

Խմբի հետ կապված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 1-ից 10 տարիների ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 10 -12% (2018թ.՝ մինչև 10-12%):

26 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված):

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

26.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը ո՞ր դասում է դասակարգված:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
Ֆինանսական ակտիվներ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	89,572	-	89,572	89,572
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	50,293	-	50,293	50,293
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	14,515,569	-	14,515,569	14,518,913
Այլ ակտիվներ	-	32,459	-	32,459	32,459
Ֆինանսական պարտավորություններ					
Վարկեր և փոխառություններ	-	7,971,143	-	7,971,143	7,971,143
Այլ պարտավորություններ	-	352,472	-	352,472	352,472

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	763,414	-	763,414	763,414
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	724,001	-	724,001	724,001
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	12,753,853	-	12,753,853	12,193,758
Այլ ակտիվներ	-	34,228	-	34,228	34,228
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	7,199,249	-	7,199,249	7,199,249
Այլ պարտավորություններ	-	96,507	-	96,507	96,507

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Կիրառվելիք տոկոսադրույքերը կախված են վարկառուի պարտքային ռիսկից և տատանվում են 7% մինչև 24% տարեկան (2018թ. 7.7 մինչև 14% տարեկան):

Արժեզրկված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվում է գրավի առարկայի վաճառքից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա: Գրավի առարկայի արժեքը հիմնված է անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող գույքի գնահատողի իրականացրած գնահատումների վրա:

Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերի և փոխառությունների իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդը, կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող վարկերի համար առաջարկվող դրույքաչափերը:

27 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

2019 և 2018թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության մեջ էսումբը չունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական

պարտավորություններ, որոնք ներկայացված են զուտ արժեքով կամ կհաշվանցվեն համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի:

28 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Խմբի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 29.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2019թ.

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	89,572	-	89,572	-	-	-	89,572
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	50,293	50,293	-	-	-	50,293
Հաճախորդներին տրված վարկեր	468,220	6,210,788	6,679,008	6,863,731	976,174	7,839,905	14,518,913
Այլ ակտիվներ	32,459	-	32,459	-	-	-	32,459
	<u>590,251</u>	<u>6,261,081</u>	<u>6,851,332</u>	<u>6,863,731</u>	<u>976,174</u>	<u>7,839,905</u>	<u>14,691,237</u>
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	281,855	3,628,907	3,910,762	3,116,177	944,204	4,060,381	7,971,143
Այլ պարտավորություններ (բացառությամբ վարձակալության գծով պարտավորությունների)	22,604	55,328	77,932	-	-	-	77,932
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	5,547	58,808	64,355	186,460	23,725	210,185	274,540
	<u>310,006</u>	<u>3,743,043</u>	<u>4,053,049</u>	<u>3,302,637</u>	<u>967,929</u>	<u>4,270,566</u>	<u>8,323,615</u>
Զուտ Դիրք	<u>280,245</u>	<u>2,518,038</u>	<u>2,798,283</u>	<u>3,561,094</u>	<u>8,245</u>	<u>3,569,339</u>	<u>6,367,622</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>280,245</u>	<u>2,798,283</u>		<u>6,359,377</u>	<u>6,367,622</u>		

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2018թ.

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	574,118	189,296	763,414	-	-	-	763,414
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	472,282	472,282	251,719	-	251,719	724,001
Հաճախորդներին տրված վարկեր	452,792	5,707,561	6,160,353	5,291,981	741,424	6,033,405	12,193,758
Այլ ակտիվներ	34,228	-	34,228	-	-	-	34,228
	<u>1,061,138</u>	<u>6,369,139</u>	<u>7,430,277</u>	<u>5,543,700</u>	<u>741,424</u>	<u>6,285,124</u>	<u>13,715,401</u>
Պարտավորություններ							
Վարկեր և փոխառություններ	413,186	1,938,916	2,352,102	4,042,403	804,744	4,847,147	7,199,249
Այլ պարտավորություններ	28,956	67,551	96,507	-	-	-	96,507
	<u>442,142</u>	<u>2,006,467</u>	<u>2,448,609</u>	<u>4,042,403</u>	<u>804,744</u>	<u>4,847,147</u>	<u>7,295,756</u>
Զուտ Դիրք	<u>618,996</u>	<u>4,362,672</u>	<u>4,981,668</u>	<u>1,501,297</u>	<u>(63,320)</u>	<u>1,437,977</u>	<u>6,419,645</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>618,996</u>	<u>4,981,668</u>	<u>6,482,965</u>	<u>6,419,645</u>			

29 Ռիսկի կառավարում

Խմբի գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկերի կառավարումը Խումբը իրականացնում է բացահայտման, գնահատման և մոնիթորինգի մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը էական նշանակություն ունի Խմբի շահութաբերության կայունության ապահովման գործում, և Խմբի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների հետ կապված ռիսկերի առաջացման համար: Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության ռիսկերի և շուկայական ռիսկի, որն իր հերթին բաժանվում է առևտրային և ոչ առևտրային գործառնությունների հետ կապված շուկայական ռիսկի: Խումբը նաև ենթարկվում է գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի անկախ կառավարման գործընթացը չի ներառում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են միջավայրի փոփոխությունները, տեխնոլոգիաների կամ արդյունաբերության փոփոխությունները: Դրանք կառավարվում են Խմբի կողմից ռազմավարական պլանավորման գործընթացում:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ գործընկերների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Խմբի գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար, Խմբի քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ, ուղղված բազմաբնույթ պորտֆելի պահպանմանը: Իրականացվում է կառավարում ռիսկի սահմանված կենտրոնացումներով:

29.1 Պարտքային ռիսկ

Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Խմբին կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Խմբի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Խումբը այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի տրամադրմանը: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Խմբի պարտքային ռիսկի կառավարման համապատասխան ստորաբաժանումների կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Ղեկավար անձնակազմին:

29.1.1. Վարկային որակի վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ֆինանսական գործիքների ենթարկվածության վերլուծությունը, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ է ճանաչվում: Ստորև բերված ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է Խմբի՝ այդ ակտիվների գծով պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ հաշվի չառնելով որևէ ապահովվածություն կամ այլ բարելավումներ:

Ներքին վականիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 29.1.2-ում:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Բարձր	89,572	-	-	89,572
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	89,572	-	-	89,572
Արժեզրկումից պահուստ	-	-	-	-
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	89,572	-	-	89,572
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ստանդարտ	50,293	-	-	50,293
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	50,293	-	-	50,293
Արժեզրկումից պահուստ	-	-	-	-
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	50,293	-	-	50,293

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	7,533,463	-	-	7,533,463
Ստանդարտ	7,516	129,271	-	136,787
Ոչ ստանդարտ	-	213,591	-	213,591
Չաշխատող	-	-	61,064	61,064
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	7,540,979	342,862	61,064	7,944,905
Արժեզրկումից պահուստ	(116,537)	(172,004)	(42,723)	(331,264)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	7,424,442	170,858	18,341	7,613,641
<i>Բիզնես վարկեր</i>				
Բարձր	1,190,410	-	-	1,190,410
Ստանդարտ	1,111	36,546	-	37,657
Ոչ ստանդարտ	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	14,588	14,588
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,191,521	36,546	14,588	1,242,655
Արժեզրկումից պահուստ	(18,776)	(14,206)	(8,003)	(40,985)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,172,745	22,340	6,585	1,201,670
<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>				
Բարձր	2,005,437	-	-	2,005,437
Ստանդարտ	-	50,984	-	50,984
Ոչ ստանդարտ	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	17,785	17,785
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	2,005,437	50,984	17,785	2,074,206
Արժեզրկումից պահուստ	(6,469)	(23,260)	(15,654)	(45,383)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,998,968	27,724	2,131	2,028,823
<i>Սպառողական վարկեր</i>				
Բարձր	2,100,035	-	-	2,100,035
Ստանդարտ	12,887	81,768	-	94,655
Ոչ ստանդարտ	-	23,418	-	23,418
Չաշխատող	-	-	140,381	140,381
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	2,112,922	105,186	140,381	2,358,489
Արժեզրկումից պահուստ	(40,020)	(58,519)	(110,974)	(209,513)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	2,072,902	46,667	29,407	2,148,976

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր</i>				
Բարձր	1,499,413	-	-	1,499,413
Ստանդարտ	1,596	81,537	-	83,133
Ոչ ստանդարտ	-	12,671	-	12,671
Չաշխատող	-	-	33,230	33,230
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,501,009	94,208	33,230	1,628,447
Արժեզրկումից պահուստ	(25,054)	(50,881)	(26,709)	(102,644)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,475,955	43,327	6,521	1,525,803
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Ստանդարտ	32,854	-	-	32,854
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	32,854	-	-	32,854
Արժեզրկումից պահուստ	(395)	-	-	(395)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	32,459	-	-	32,459

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Բարձր	763,414	-	-	763,414
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	763,414	-	-	763,414
Արժեզրկումից պահուստ	-	-	-	-
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	763,414	-	-	763,414
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ստանդարտ	725,528	-	-	725,528
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	725,528	-	-	725,528
Արժեզրկումից պահուստ	(1,527)	-	-	(1,527)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	724,001	-	-	724,001
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	5,557,235	-	-	5,557,235
Ստանդարտ	5,138	67,995	-	73,133
Ոչ ստանդարտ	-	35,681	-	35,681
Չաշխատող	-	-	113,724	113,724
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	5,562,373	103,676	113,724	5,779,773
Արժեզրկումից պահուստ	(121,922)	(56,587)	(85,369)	(263,878)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	5,440,451	47,089	28,355	5,515,895

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Քիզնես վարկեր</i>				
Բարձր	1,099,641	-	-	1,099,641
Ստանդարտ	266	16,225	-	16,491
Ոչ ստանդարտ	-	6,025	-	6,025
Չաշխատող	-	-	23,658	23,658
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,099,907	22,250	23,658	1,145,815
Արժեզրկումից պահուստ	(22,022)	(6,814)	(14,398)	(43,234)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,077,885	15,436	9,260	1,102,581
<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>				
Բարձր	1,555,024	-	-	1,555,024
Ստանդարտ	-	15,484	-	15,484
Ոչ ստանդարտ	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,555,024	15,484	-	1,570,508
Արժեզրկումից պահուստ	(5,995)	(60)	-	(6,055)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,549,029	15,424	-	1,564,453
<i>Սպառողական վարկեր</i>				
Բարձր	2,202,342	-	-	2,202,342
Ստանդարտ	16,360	104,872	-	121,232
Ոչ ստանդարտ	-	45,677	-	45,677
Չաշխատող	-	-	177,290	177,290
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	2,218,702	150,549	177,290	2,546,541
Արժեզրկումից պահուստ	(41,582)	(83,883)	(140,774)	(266,239)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	2,177,120	66,666	36,516	2,280,302
<i>Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր</i>				
Բարձր	1,702,978	-	-	1,702,978
Ստանդարտ	4,232	47,847	-	52,079
Ոչ ստանդարտ	-	22,709	-	22,709
Չաշխատող	-	-	35,222	35,222
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,707,210	70,556	35,222	1,812,988
Արժեզրկումից պահուստ	(22,256)	(35,803)	(24,402)	(82,461)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,684,954	34,753	10,820	1,730,527
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Ստանդարտ	40,424	-	-	40,424
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	40,424	-	-	40,424
Արժեզրկումից պահուստ	(6,196)	-	-	(6,196)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	34,228	-	-	34,228

* 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ստանդարտ վարկանիշը ներառում է 50,293 հազար ՀՀ դրամ չվարկանշված ներդրումներ (2018թ. ներառում է՝ 724,001 հազար ՀՀ դրամ):

29.1.2 Արժեզրկման գնահատում

Ստորև բերված հղումները ցույց են տալիս, թե տվյալ համախմբված հաշվետվության որ ծանոթագրություններում են բացահայտվում Խմբի՝ արժեզրկման գնահատման և չափման մոտեցումները: Այն պետք է ընթերցվի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետ միասին (տես 4.5.6 ծանոթագրությունը):

Պարտքային ռիսկի էական աճ

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական գործիքի գծով պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց չարդարացված ծախսերի կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է թե՛ քանակական, և թե՛ որակական տվյալները՝ հիմք ընդունելով Խմբի նախկին փորձը:

Պարտքային ռիսկի էական աճի տեղի ունենալու հանգամանքը որոշելիս Խումբը որպես չափանիշ կիրառում է ժամկետանցության 30-օրյա սահմանափակիչ վարկային պորտֆելի համար:

Դեֆոլտի հավանականության ժամանակային կառուցվածքի սպեղծում

Պարտքային ռիսկի դասերը դիտարկվում են որպես հիմնական ելակետային տվյալներ պարտքային ռիսկի ենթարկվող ժամկետային ավանդների և դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների հետ կապված դեֆոլտի հավանականության ժամանակային կառուցվածքը որոշելիս: Վարկանիշ չունեցող կազմակերպությունների դեպքում Խումբը վարկանիշները ճշգրտում է ըստ այն երկրի վարկանիշի, որտեղ իր գործունեությունն է իրականացնում կազմակերպությունը:

Ժամկետանց օրերը դիտարկվում են որպես հիմնական ելակետային տվյալներ պարտքային ռիսկին ենթարկվող անհատներին տրված վարկերի հետ կապված դեֆոլտի հավանականության ժամանակային կառուցվածքը որոշելիս՝ միգրացիայի մատրիցների Մարկովի մոդելի շրջանակներում: Միգրացիայի մատրիցները կառուցվում են օգտագործելով վերջին 60 ամիսների տվյալները:

Պարտքային ռիսկի էական աճի որոշում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո: Պարտքային ռիսկի աճի էական լինելը որոշելիս հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի և վարկառուի բնութագրերը:

Որպես էական աճի մասին վկայող սահմանափակիչ՝ Խումբը դիտարկում է ակտիվի 30-օրյա ժամկետանցությունը՝ պայմանավորված դեֆոլտի գնահատված հավանականության էական աճով: Ժամկետանց օրերը որոշվում են օրերի հաշվարկի միջոցով՝ հաշվելով օրերն այն առաջին օրվանից, երբ վճարումն ամբողջությամբ չի ստացվել:

Եթե գոյությունի ունի վկայություն, որ այլևս չկա պարտքային ռիսկի էական աճ ի համեմատություն սկզբնական ճանաչման, գործիքի հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստի գծով պահուստը կրկին չափվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստի չափով: Վարկի պայմանագրային պայմանների փոփոխության դեպքում, ապացույցն առ այն, որ գործիքի ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակկալվող պարտքային կորուստը ճանաչելու չափանիշներն այլևս չեն բավարարվում, ներառում է փոփոխված պայմանագրային պայմանների համաձայն վճարումները ժամանակին կատարելու մասին տեղեկատվությունը:

Էական վարթարացման կարգավիճակից դուրս գալու չափանիշներ

Եթե առկա չէ Խմբի կողմից պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշներից որևիցե մեկը, ապա տեղի է ունենում փուլ 2-ից անցում փուլ 1-ին, բացառությամբ վերանայված պարտքերի, որոնց համար կիրառվում է փորձաշրջան:

Պարտքային ռիսկի մակարդակներ

Խումբը առանձնացնում է պարտքային ռիսկի մակարդակները տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք կանխատեսում են դեֆոլտի ռիսկը և հիմնվում են վարկային փորձված դատողության վրա: Պարտքային ռիսկի մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական (հիմնականում ժամկետանց օրերով պայմանավորված) գործոններով, որոնք մատնանշում են դեֆոլտի ռիսկը: Այս գործոնները տարբերվում են կախված ռիսկի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է հաճախորդներին տրված վարկերի, վարկային պարտավորվածությունների և ֆինանսական երաշխավորությունների համար միջին 12-ամսյա PD-ները ըստ յուրաքանչյուր վարկանիշի.

Հազար ՀՀ դրամ	12-ամսյա PD –ի միջակայք /%	
	Վարկանիշ	
Գյուղատնտեսական վարկեր	Բարձր	2.5-5.77%
	Ստանդարտ	51.37-52.29%
	Ոչ ստանդարտ	78.99-96.71%
	Չաշխատող	100%
Բիզնես վարկեր	Բարձր	3.71-4.08%
	Ստանդարտ	47.93-52.04%
	Ոչ ստանդարտ	71.75-93.46%
	Չաշխատող	100%
Հիփոթեքային վարկեր	Բարձր	0.43%
	Ստանդարտ	21.38-49.67%
	Ոչ ստանդարտ	65%
	Չաշխատող	100%
Սպառողական և բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր	Բարձր	1.98-8.57%
	Ստանդարտ	44.14-59.09%
	Ոչ ստանդարտ	72.62-92.98%
	Չաշխատող	100%

Խմբային գնահատում

Խումբն ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկում է խմբային հիմունքներով:

Երբ պարամետրի մոդելավորումն իրականացվում է խմբային հիմունքով, ֆինանսական գործիքները խմբավորվում են իրենց համար ռիսկի ընդհանուր բնութագրերի հիման վրա, որոնք ներառում են միայն գործիքի տեսակը:

Խմբերը ենթակա են կանոնավոր ուսումնասիրության, հավաստիանալու համար, որ առանձին խմբում ներառված ֆինանսական գործիքների պարտքային ռիսկի բնութագրերը նույնանման են

Դեֆուլտի սահմանում

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գտնվում է դոֆետում, եթե՝

- հավանական չէ, որ վարկառուն ամբողջությամբ կկատարի իր վարկային պարտավորությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում),
- Խմբի նկատմամբ վարկառուի էական վարկային պարտավորություններից որևէ մեկն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:
- հավանական է դառնում, որ ակտիվի պայմանները կվերանայվեն վարկառուի սնանկության արդյունքում՝ վարկային պարտավորությունները մարելու վարկառուի անկարողության պատճառով:

Վարկառուի կողմից պարտականությունների չկատարումը գնահատելիս՝ Խումբը հաշվի է առնում՝

- որակական ցուցանիշները,
- քանակական ցուցանիշները և
- Խմբի ներսում մշակված և արտաքին աղբյուրներից ստացված տվյալները:

Ֆինանսական գործիքի գծով պարտականությունների չկատարման փաստը գնահատելիս ելակետային տվյալները և դրանց նշանակալիությունը կարող են փոփոխվել ժամանակի ընթացքում՝ հանգամանքների փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Վերանայված և փոփոխված վարկեր

Խումբը երբեմն զիջումներ կամ փոփոխություններ է կատարում վարկի սկզբնական պայմաններում՝ արձագանքելով վարկառուի ֆինանսական դժվարություններին՝ գրավը սեփականություն վերցնելու կամ այլ կերպ այն հավաքագրելու փոխարեն: Խումբը համարում է վարկը վերանայված այն ժամանակ, երբ կատարում է զիջումներ կամ փոփոխություններ՝ ելնելով վարկառուի ներկա կամ ապագային առնչվող ֆինանսական դժվարություններից, և դրանք չէր կատարի, եթե վարկառուն ֆինանսապես առողջ լիներ: Ֆինանսական դժվարությունների ցուցիչներ են ֆինանսական ցուցանիշների ծախողումները կամ պարտքային դիսկերի բաժնի կողմից բարձրացված էական մտահոգությունները: Վերանայման միջոցառումները կարող են ընդգրկել վճարման պայմանավորվածությունների երկարաձգում և վարկավորման նոր պայմանների համաձայնեցում: Պայմանների վերանայումից հետո ցանկացած արժեզրկում չափվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի կիրառմամբ, որը հաշվարկվում է պայմանների փոփոխությունից առաջ: Դա Խմբի՝ վերանայված վարկերի վերահսկման քաղաքականությունն է, ինչը կօգնի ապահովել ապագա վճարումների հավանականությունը:

Ապաճանաչման վերաբերյալ որոշումները և Փուլ 2-ի ու Փուլ 3-ի միջև դասակարգումը կատարվում է դեպք առ դեպք:

Որպեսզի վարկը չդասակարգվի վերանայված կատեգորիայում, հաճախորդը պետք է համապատասխանի բոլոր հետևյալ չափանիշներին.

- իր բոլոր պարտքերը պետք է դիտարկվեն աշխատող,
- հաճախորդը չունի որևէ պայմանագիր, որը ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Եթե փոփոխությունները զգալի են, վարկը ապաճանաչվում է, ինչպես բացատրվում է 4.5.4 ծանոթագրությունում:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված են Փուլ 2-ում և Փուլ 3-ում ներառված ակտիվները, որոնք փոփոխվել են, և, հետևաբար, հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում համարվում են վերանայված՝ Խմբի կողմից փոփոխությունների գծով կրած կորուստների հետ միասին:

Հազար ՀՀ դրամ	2019	2018
Հաշվետու ժամանակաշրջանում փոփոխված ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեք	14,087	-
Փոփոխությունից զուտ վնաս	(4,416)	-

Դեֆոլտի հավանականություն (PD)

PD- ն ներկայացնում է վարկառուի կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կա՛մ առաջիկա 12 ամիսների (12mECL), կա՛մ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12-ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պորտֆելի դեֆոլտ հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Ժամկետայնության կառուցվածքը հիմնված է պատմականորեն դիտարկված տվյալների վրա և ենթադրվում է, որ նույնն է պորտֆելի և վարկային դասի խմբի բոլոր ակտիվների համար: Սա հաստատվում է պատմական վերլուծությունների հիման վրա:

Վնաս դեֆոլտի ժամանակ (LGD)

Խումբը գնահատում է վնասը դեֆոլտի ժամանակ՝ հիմք ընդունելով պարտականությունները չկատարած պայմանագրային կողմերին ներկայացված պահանջների արդյունքում միջոցների վերադարձման ցուցանիշների վերաբերյալ նախորդ ժամանակաշրջանների տեղեկատվությունը: Վնասը դեֆոլտի ժամանակ հաշվարկվում է զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ որպես զեղչման գործակից կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումար (EAD)

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումար իրենից ներկայացնում է պարտքի գնահատված գումարը, որը կառաջանա, եթե վարկառուն չկատարի իր պարտականությունները: Խումբը հաշվարկում է այս գումարը հաշվի առնելով դեֆոլտի դեպքում պարտքի ընթացիկ գումարը և պայմանագրով թույլատրվող և մաշվածության արդյունքում այդ գումարի հնարավոր փոփոխությունները: Ֆինանսական ակտիվի համար դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումար է հանդիսանում համախառն հաշվեկշռային արժեքը:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն

Հաշվի առնելով անհատներին տրված վարկերի կարճաժամկետ բնույթը՝ հեռանկարին վերաբերող տեղեկատվությունն էական ազդեցություն չունի ակնկալվող պարտքային կորստի հաշվարկի համար:

Վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի գնահատման զգայունություն

Վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկերի պարտքային կորուստների գծով պահուստի վրա: Օրինակ, ստորև ներկայացված ցուցանիշները փոփոխվեն աղյուսակում ներկայացված տոկոսով, ապա ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը կնվազի/կավելանա՝

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.		31 դեկտեմբերի 2018թ.	
	Փոփոխություն ցուցանիշներում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն ցուցանիշներում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Դեֆոլտի հավանականություն (PD)	+1%	(79,637)	+1%	(68,468)
	- 1%	79,637	-1%	68,468
Դեֆոլտի դեպքում վնաս (LGD)	+1%	(10,820)	+1%	(9,144)
	-1%	10,820	-1%	9,144

Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

29.1.3 Գրավ և վարկային ապահովման այլ միջոցներ

Պահանջվող գրավի գումարը և տեսակը կախված են փոխառուի պարտքային ռիսկի գնահատումից: Գոյություն ունեն գրավադրման յուրաքանչյուր տեսակի ընդունելիության և գնահատման վերաբերյալ ուղեցույցեր:

Ստացված գրավի հիմնական տեսակները հետևյալն են.

- բիզնես վարկերի դեպքում՝ անշարժ գույք և փոխադրամիջոցներ
- գրավադրմամբ սպառողական վարկերի դեպքում՝ անշարժ գույք, փոխադրամիջոցներ և ոսկերչական իրեր
- հիփոթեքային վարկերի դեպքում՝ անշարժ գույք:

Խումբը չի ունեցել որևէ ֆինանսական գործիք, որի կորուստների գծով պահուստը ճանաչված չէ գրավի առկայության պատճառով:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Անշարժ գույք	4,068,581	2,942,370
Փոխադրամիջոցներ	39,750	38,380
Ոսկյա զարդեր և ոսկյա այլ իրեր	172,585	244,845
Այլ գրավ	3,713	3,913
Ապահովվածություն չունեցող	10,964,073	9,626,117
Ընդամենը վարկեր և փոխառվածություններ (համախառն)	15,248,702	12,855,625

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի զուտ հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին հաճախորդներին տրամադրված գրավով ապահովված արժեզրկված վարկերի զուտ հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 7,028 հազար դրամ (2018թ.՝ 5,802 հազար), իսկ այդ նույն վարկերի դիմաց գրավի գումարը՝ 175,701 հազար դրամ (2018: 115,004 հազար դրամ):

29.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական միջոցների հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները:

Միջին տոկոսադրույքներ

	2019		2018	
	Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք, %		Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք, %	
	<< դրամ	ԱՄՆ դոլար	<< դրամ	ԱՄՆ դոլար
<i>Տոկոսակիր ակտիվներ</i>				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	-	5.4	-
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	8.1	-	6.1	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17.7	16.8	21.2	18.2
<i>Տոկոսակիր պարտավորություններ</i>				
Վարկեր և փոխառություններ	7.2	6.9	7.2	6.9

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Խումբը ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չունի լրղացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Տնօրենների Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային ռիսկերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դիրքերը սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի << դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով,

Ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ) և Հիմնադրամի միջոցների մնացորդի վրա: Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում կամ Հիմնադրամի միջոցների մնացորդում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.		31 դեկտեմբերի 2018թ.	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլար	+5%	(30,850)	5%	15,542

Խմբի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2019թ.			
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	72,386	17,085	101	89,572
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	50,293	-	-	50,293
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12,141,965	2,376,948	-	14,518,913
Այլ ակտիվներ	32,459	-	-	32,459
	12,297,103	2,394,033	101	14,691,237
<i>Պարտավորություններ</i>				
Վարկեր և փոխառություններ	4,960,117	3,011,026	-	7,971,143
Այլ պարտավորություններ	352,472	-	-	352,472
Ընդամենը	5,312,589	3,011,026	-	8,323,615
Զուտ դիրք 2019թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,984,514	(616,993)	101	6,367,622
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	9,867,131	3,843,392	4,878	13,715,401
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	3,763,196	3,532,560	-	7,295,756
Զուտ դիրք 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,103,935	310,832	4,878	6,419,645

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

29.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Խումբը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական միջոցների հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Խումբը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական միջոցների հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության ռիսկը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Խմբի հետ մասնավորապես:

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի չզեղչված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տե՛ս ծանոթագրություն 28-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2019թ.

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 12 ամիս		5 տարուց ավելի		Ընդամենը համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռայի ն արժեք
		1-5 տարի					
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	292,747	3,988,783	3,787,015	1,079,839	9,148,384	7,971,143	
Այլ պարտավորություններ (բացառությամբ վարձակալության գծով պարտավորությունների)	22,604	55,328	-	-	77,932	77,932	
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	8,052	82,469	230,299	28,690	349,510	274,540	
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	<u>323,403</u>	<u>4,126,580</u>	<u>4,017,314</u>	<u>1,108,529</u>	<u>9,575,826</u>	<u>8,323,615</u>	

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 12 ամիս	5 տարուց 1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռայի ն արժեք
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	422,187	2,306,374	4,692,498	893,673	8,314,732	7,199,249
Այլ պարտավորություններ	28,956	67,551	-	-	96,507	96,507
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	<u>451,143</u>	<u>2,373,925</u>	<u>4,692,498</u>	<u>893,673</u>	<u>8,411,239</u>	<u>7,295,756</u>

29.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Խմբի ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Խմբի նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Գործադիր մարմինը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

30 Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Խմբի պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ .

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի
2019թ.

	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ընդամենը
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,199,249	-	7,199,249
ՖՀՄՍ 16 ազդեցություն	-	337,866	337,866
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,199,249	337,866	7,537,115
<i>Դրամային հոսքերից</i>	805,460	(63,563)	741,897
Ստացված գումար	3,682,763	-	3,682,763
Վճարումներ	(2,877,303)	(63,563)	(2,940,866)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>	(33,566)	237	(33,329)
Փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը	(26,648)	-	(26,648)
Տոկոսային ծախսեր	505,328	32,952	538,280
Վճարված տոկոսներ	(512,246)	(32,952)	(545,198)
Այլ	-	237	237
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,971,143	274,540	8,245,683

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2018թ.

	Վարկեր և փոխառություններ	Ընդամենը
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,892,847	7,892,847
<i>Դրամային հոսքերից</i>	(703,253)	(703,253)
Ստացված գումար	2,069,700	2,069,700
Վճարումներ	(2,772,953)	(2,772,953)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>	9,655	9,655
Փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը	2,913	2,913
Տոկոսային ծախսեր	569,292	569,292
Վճարված տոկոսներ	(562,550)	(562,550)
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,199,249	7,199,249

31 Կապիտալի համարժեքություն

Ելնելով իր գործառնությունների բնույթից՝ Հիմնադրամը չի կիրառում կապիտալի կառավարմանը վերաբերող պաշտոնապես ձևակերպված քաղաքականություն: Բացի այդ,

Խմբի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին կանոնակարգող մարմինների կողմից կապիտալի նկատմամբ սահմանված պահանջներ:

Դուստր ընկերությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Դուստր ընկերությունը կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Դուստր ընկերության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ վերջինիս կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ պահպանվում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Դուստր ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 10%:

Դուստր ընկերության կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է այլ պահուստները:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

2019 և 2018թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դուստր ընկերության ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Աուդիտ չարված	
	31 դեկտեմբերի 2019թ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.
Հիմնական կապիտալ	6,658,581	6,554,139
Լրացուցիչ կապիտալ	-	-
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	6,658,581	6,554,139
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	12,562,418	12,438,414
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	53.00%	52.69%

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Դուստր ընկերությունը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

32 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած իրադարձություններ

2020թ. մարտ ամսին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը 2019թ. դեկտեմբեր ամսին Չինաստանում բռնկված կորոնավիրուսը (COVID-19) դասակարգեց որպես

համաճարակ: Կորոնավիրուսի բռնկման վերջնական ազդեցությունն այս պահին անհայտ է, այն արդեն իսկ էական ազդեցություն է ունեցել համաշխարհային տնտեսության և խոշոր ֆինանսական շուկաների վրա: COVID-19-ի հետ կապված զարգացող իրավիճակը կարող է որոշակի ազդեցություն ունենալ Խմբի գործառնությունների ծավալի վրա: Այն կարող է արտահայտվել ինչպես ֆիզիկական անձ, այնպես էլ իրավաբանական անձ վարկառուների կողմից վարկային հարաբերությունների արդյունքում ստանձնած իրենց պարտավորությունները կատարելու անկարողությամբ և այլ հանգամանքներով: !

2020թ. Մարտի 16-ին Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը հայտարարել է երկրում արտակարգ իրավիճակ, որը կտևի մինչև 2020թ. մայիսի 14-ը: Տվյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները չեն արտացոլում վերը նկարագրվածի հնարավոր ազդեցությունը: